

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΟΚΚ267	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	από το 5ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κοινωνιολογία του Οπτικού Πολιτισμού και των Κοινωνικών Ανισοτήτων		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΚΑΝΕΝΑ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	students-web (https://student.cc.uoc.gr/main.asp), moodle (https://elearn.uoc.gr/course/) και socmedia (http://sociology.soc.uoc.gr/socmedia/)		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Οι φοιτητές/τριες μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος θα είναι σε θέση: • Να γνωρίζουν τις θεωρητικές προσεγγίσεις που πραγματεύονται οι οπτικές σπουδές και η οπτική κοινωνιολογία σε ό,τι αφορά τις αναπαραστάσεις των κοινωνικών ανισοτήτων.   • Να αναγνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά και τις διαφορές μεταξύ των θεωριών αυτών   • Να κατανοούν αφηρημένες έννοιες που αφορούν το νόημα, τη διαδικασία της σημασιοδότησης, τη σημειωτική θεωρία, την ιδεολογία, τις αναπαραστάσεις και την ανάλυσή τους σε εμπειρικά παραδείγματα.   • Να μπορούν να συμμετέχουν στο διάλογο για τη σχέση επικοινωνίας, ιδεολογίας, νοήματος και αναπαράστασης.   • Να γνωρίζουν το πεδίο που αφορά την ελληνική πραγματικότητα   • Έχουν αποκτήσει γνώση και κατανόηση θεμάτων στο πεδίο της κοινωνιολογίας της επικοινωνίας.
Γενικές Ικανότητες

- Οι φοιτητές/τριες μετά το πέρας του μαθήματος:
- Έχουν αναπτύξει εκείνες τις δεξιότητες απόκτησης γνώσεων, που τους χρειάζονται για να συνεχίσουν σε περαιτέρω σπουδές με μεγάλο βαθμό αυτονομίας
- Ικανότητα για αυτόνομη μελέτη και εμπάθυση
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής και αναστοχασμού
- Ικανότητα για αυτόνομη ή/και ομαδική εργασία
- Ανάπτυξη της ικανότητας εξέτασης των κοινωνιολογικών φαινομένων με συνθετικό τρόπο
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου, διακρίσεων, κοινωνικού αποκλεισμού και ετερότητας.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Οι οπτικές σπουδές (visual studies) έχουν εξελιχτεί σε ένα από τα πιο ενδιαφέροντα επιστημονικά πεδία από τη δεκαετία του 1990 και μετά. Μια από τις πιο ενδιαφέρουσες πτυχές αυτής της συζήτησης αφορά τη φωτογραφική ή κινηματογραφική αναπαράσταση της ετερότητας και των κοινωνικών ανισοτήτων, συζήτηση που βρίσκεται σε συνεχή διάλογο με την κοινωνιολογία, την οπτική ανθρωπολογία, τις πολιτισμικές σπουδές, τη σημειωτική, την ψυχανάλυση κ.ά. Το μάθημα αυτό εντάσσεται στα πλαίσια αυτής της θεωρητικής και κριτικής αναζήτησης και έχει στόχο να διερευνήσει πόσο σύνθετο είναι το ζήτημα της ανάλυσης της φωτογραφίας και της σχέσης της με την «πραγματικότητα». Στο πρώτο μέρος του μαθήματος, θα γίνει μια επισκόπηση των θεωρητικών ζητημάτων που αφορούν το νόημα και την κοινωνική χρήση των φωτογραφιών, μια περιοδολόγηση της συζήτησης γύρω την υπόσταση και το νόημα της Φωτογραφίας. Στο δεύτερο μέρος θα εστιάσουμε την προσοχή μας στη σχέση οπτικής αναπαράστασης και κοινωνικής ανισότητας με επίκεντρο την ανθρωπιστική φωτογραφία ντοκουμέντο στις διάφορες εκδοχές της (ειδησεογραφική, καλλιτεχνική, τεκμηριωτική κλπ). Στη συνέχεια, θα εξετάσουμε το ντοκιμαντέρ και τον κινηματογράφο μυθοπλασίας και τη δική τους συμβολή στην συγκρότηση της σύνθετης σχέσης εαυτού και Άλλου.

Ενότητες

1. Εισαγωγή: Οπτικός Πολιτισμός – Οπτικές Σπουδές
2. Φωτογραφία. Το κοινωνικό και ιστορικό πλαίσιο. Κοινωνική χρήση της Φωτογραφίας – Το φωτογραφικό νόημα και οι κοινωνικοί θεσμοί
3. Θεωρητικά Ζητήματα: Πραγματικότητα και Αναπαράσταση, Φωτογραφικός Ρεαλισμός, Κείμενο και Συγκείμενο . Η Φωτογραφία Αντικείμενο Ανάλυσης και η Φωτογραφία Εργαλείο Γνώσης. Η φωτογραφία ως τεκμήριο.
4. Οπτικοποιώντας τον Εαυτό και τον Άλλον. Αντικείμενο και Υποκείμενο της Φωτογραφίας. Προσωπογραφία. Αυτοπροσωπογραφία.
5. Επιστημονική / ψευδοεπιστημονική αναπαράσταση: Το Πανοπτικό Βλέμμα της Εξουσίας. Αρχείο – Τεκμήριο - Αστυνομία – Ψυχιατρική – Ευγονική.
6. Ιμπεριαλιστικές αφηγήσεις: Ανθρωπολογία - Τουρισμός.

**Διεργασία 4. Εσωτερική Αξιολόγηση
Αναμόρφωση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών
Υπόδειγμα Β5 ΑΔΙΠ**

7. Έμφυλες Ταυτότητες. Η ταυτότητα φύλου και η αναπαράσταση
8. Κοινωνική Φωτογραφία – Φωτογραφία Ντοκουμέντο. Φωτορεπορτάζ. Κοινωνική και πολιτική χρήση της Φωτογραφίας. Πόλεμος – Προπαγάνδα – Ανθρωπισμός. Εγκόσμιες εικόνες (Secular Images) Πολιτική Διαμαρτυρία. Ανθρωπιστικές κρίσεις.

(4). ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Διαλέξεις πρόσωπο με πρόσωπο													
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία και στην Επικοινωνία με τους φοιτητές και τις φοιτήτριες. Χρησιμοποιείται το σύστημα ασύγχρονης τηλεεκπαίδευσης Moodle για τη διάθεση σημειώσεων και ασκήσεων στους φοιτητές.													
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας.</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="647 960 979 1021">Δραστηριότητα</th> <th data-bbox="986 960 1315 1021">Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="647 1028 979 1061">Διαλέξεις</td> <td data-bbox="986 1028 1315 1061">65</td> </tr> <tr> <td data-bbox="647 1068 979 1128">Αυτοτελής μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας</td> <td data-bbox="986 1068 1315 1128">40</td> </tr> <tr> <td data-bbox="647 1135 979 1196">Συγγραφή εργασίας/ ασκήσεων</td> <td data-bbox="986 1135 1315 1196">20</td> </tr> <tr> <td data-bbox="647 1202 979 1236"></td> <td data-bbox="986 1202 1315 1236"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="647 1243 979 1276">Σύνολο Μαθήματος</td> <td data-bbox="986 1243 1315 1276">125</td> </tr> </tbody> </table>		Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	65	Αυτοτελής μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	40	Συγγραφή εργασίας/ ασκήσεων	20			Σύνολο Μαθήματος	125
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου													
Διαλέξεις	65													
Αυτοτελής μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	40													
Συγγραφή εργασίας/ ασκήσεων	20													
Σύνολο Μαθήματος	125													
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i> <i>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i>	Γραπτές εξετάσεις μετά το τέλος του μαθήματος													

(5.) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

- Berger, J. (1993) *Η Εικόνα Και Το Βλέμμα*. Μεταφ. Κονταράτου Ζ. Αθήνα: Οδυσσέας N7430.5W39 1993b.
- Bertelsen, L. K., Gade, R. & Sandbye, M. (επιμ.) 1999. *Symbolic Imprints: Essays on Photography and Visual Culture*. Aarhus University Press. TR624 S96 1999
- Bolton, R. (ed.) 1992. *The Contest of Meaning. Critical Histories of Photography*. Cambridge, Massachusetts, London, England MIT Press. TR642 C66 1992
- Brennen, B. & Hardt, H. (επιμ.) 1999. *Picturing the Past: Media, History and Photography*. The History of Communication Series, Illinois, University of Illinois Press. TR820 P555 1999

- Burgin, V. (ed.) 1982. *Thinking Photography*, New York, Palgrave Macmillan. TR642 T55 1982
- Carroll, N. 1996. *Theorizing the Moving Image*, Cambridge, Cambridge University Press. PN1995 C358 1996
- Corner, J. (ed.) 1990. *Documentary and the mass media*. London, Edward Arnold.
- Cosgrove, D. E. (1998) *Social Formation and Symbolic Landscape*. The University of Wisconsin Press. GF90 C67 1998
- Devereaux, L., Hillman, R. (eds) 1995. *Fields of Vision. Essays in Film Studies, Visual Anthropology and Photography*, Berkeley and Los Angeles, California University of California Press. PN1994 F433 1995
- Elkins, J. 2001. *The Domain of Images*, Cornell University Press. P93 .5 E53 1999
- Elkins, J. 2007. *Photography Theory (Art Seminar)*, London, Routledge. TR185 P55 2007
- Freund, G. (1996) *Φωτογραφία και Κοινωνία*, Αθήνα, ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ. TR147 .F6516 1996
- Hall, S. (επιμ.) (1997) *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. Sage, London, Sage. HM101.R442 2003
- Κουζέλης, Γ., Μπασάκος, Π. (επιμ.) 2006. *Φως - Εικόνα – Πραγματικότητα*, Αθήνα, νήσος τοπικά ια', Εταιρεία Μελέτης των Επιστημών του Ανθρώπου. BF241 P46 2006
- Macdougall, D. 2005. *The Corporeal Image: Film, Ethnography, and the Senses*, Princeton University Press.
- Marien, M. W. 1997. *Photography and its Critics. A Cultural History, 1839-1900*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Mirzoeff, N. 2002 [1998]. *The Visual Culture Reader*. Second Edition London, New York Routledge. NX458 V58 2007
- Mitchell, W. J. T. 1995. *Picture Theory: Essays on Verbal and Visual Representation*, University of Chicago Press. NX170 M58 1994
- Mitchell, W. J. T. 2005. *What Do Pictures Want?: The Lives and Loves of Images*, Chicago, University of Chicago Press. N7565 M523 2005
- Mulvey, L. 2005. *Οπτικές και Άλλες Απολαύσεις*, Αθήνα, Παπαζήσης, μεταφ. Μ. Κουλεντιανού. PN1995 .9 W6 M8416 2004
- Μωραΐτης, Μ. 2003. *Η Φωτογραφική Πράξη*, Αθήνα, Καθρέφτης. TR15 M67 2003
- Nichols, B. 1991. *Representing Reality. Issues and Concepts in Documentary*, Bloomington and Indianapolis, Indianapolis University Press. PN1995.9 D6 N54 1991
- Nichols, B. 1994. *Blurred Boundaries. Questions of Meaning in Contemporary Culture*. Bloomington and Indianapolis, Indianapolis University Press. PN1995 .9 D6 N538 1994
- Pfitzer, G. M. 2002. *Picturing the Past*, Smithsonian Books. TR820 P555 1999
- Rose, G. ([2001] 2007) *Visual Methodologies An Introduction to the Interpretation of Visual Materials, Second Edition*, London, Sage.
- Sontag, S. 2003. *Παρατηρώντας τον Πόνο των Άλλων*. Αθήνα, Scripta, μεταφ. Βελέντζας, Σ. [Sontag, S. 2004 Regarding the Pain of Others London: Penguin Books.] HM554 S6516 2003
- Sontag, S. (1993) *Περί Φωτογραφίας*, Αθήνα, Εκδόσεις Φωτογράφος. Κωδικός: TR183.56516 1993
- Sturken, Marita, Cartwright, Lisa 2001. *Practices of Looking. An Introduction to Visual Culture*, New York, Oxford University Press. HM500 S78 2001
- Wells, L. (ed.) 2003. *The Photography Reader*, London, New York Routledge. TR 145 P485 2005
- Wells, L. (ed.) 2004. *Photography: A Critical Introduction*. Third Edition London, New York Routledge. TR145 .P48 2007
- Wells, L. (ed.) 2007 *Εισαγωγή στην Φωτογραφία*. Αθήνα, Πλέθρον. TR145 P4816 2007.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Ζητήματα Επικοινωνίας

Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών

Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών

Σύγχρονα Θέματα

Journal of Visual Culture

European Journal of Communication

International Journal of Cultural Studies

New Media Society

Television & New Media

Theory Culture Society

Visual Anthropology

Visual Communication